

מסורת הש"ס

א) ס"א רב אשי אמר. רש"י, ט' ני"א אידי ואדי כשהיתה לו עידית ומכרה ועיין פ"ח וגי' ר"מ כך כאלן שלא היתה לו עידית ומכרה לא אידי ואדי שלא היתה לו עידית. א) גיטין ג. נ"ב"ב קע"ה:א. ד) תוספתא דכתובות פ"ב ע"ש, א) ודעתמיימא רש"י, א) גי' מהרי"ם לא בעי כו' בלא ר"ו ועי' בספר פ"י, א) ג"ל הגזל ע"ס קה, א) נ"מ טו. ב"ב קע"ה: ערכין א,א.

תורה אור השלם

- בחזק תעמוד והקיאש אשר אתה נשזה בו ויציא אליך את העבטת החרוצה: דברים כד יא

הנהרות הגר"א

א) תוס' ד"ה מר כו' דשיך כאל כו'. ג"ב אלל הראב"ד פ"י ד"ע בשלו הן שמין ומי"ד צביטות לות ל"י דעולא וסבירא ליה כר"ש דלמר בהמקן מ"מ כו' ואלן כיון שה"א כביטות דעלמא ליכא תשטא ואוקמיה דלאוריין ואקן קיימא לן כעולא. (ועבדיה"א חור"מ ס"ס ק"ט:א) [ב] ד"ה כולן וא"ת כו' ג"ב כל זה לשיטתם בקדושין יג ב אלל לפי הרי"ף א"פ ליה דר"פ מודה במלה הכתובה נמורה ועיין רשב"א (ועמ"ש רבינו בי"ד סימן ש"ה ס"ק טו):

מוסף רש"י

מה דרכו של אדם להוציא לחוץ. לפיכך, פחות שבכלים, שמלפניו לא יפרע עדים (גיטין ג.)

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

עידים ו**זיבורים** נוקין בעידים ובעל חוב וכתוצא אשה בזיבורים. מדאורייתא ב"ח בזיבורית כלקמן ורבנן הוא דמקון ליה צביטות משום נעילת דלת ללון והיכא דלית ליה ציטות ליתא לתקנתא: **טעם ציטות שלו בעידים**. דהא מיטב היא לו: ומכרה. לאחר הלואה דלישתעבדא ליה ציטות לב"ח מעיקרא צעוד שהיתה עידית **צידו: אידי ואדי שלא היטה לו עידים**. ודכ"ע בשל עולם הן שמין: ולא קשיא כו'. הא דקתני ב"ח וכתוצא אשה בזיבורית דשויא ציטות דידיה כעידית דעלמא: **אידי ואדי [כגון] שהיטה ציטות שלו כציטות דעלמא**. ולא היטה לו עידית מתמילה ובהא פליגי דתנא דמתניתא קמיימא סבר בשל עולם הן שמין ואמטו להכי שקיל צ"ח צביטות כדנייה ואליך סבר בשלו הן שמין. ל"א גרסינן **אידי ואדי כגון שהיטה ציטות שלו כעידית דעלמא ומפרשין ליה הכי אידי ואדי כשהיטה לו עידית ומכרה ובהא פליגי דתנא דמתניתא קמיימא סבר בשלו הן שמין וכיון דלדידיה הואי ציטות אע"ג דלעלמא עידית מיניה משלם ותנא דברייתא א) סבר בשל עולם הן שמין. ותפוס לשון ראשון: **בדעולא קמיפלגי**. תנא בתרא לית ליה תקנתא דעולא אלא בתר קרא אזיל ואפילו הוי ליה נמי עידית דהשתא הואי ליה ציטות גמורה צין לדידיה צין לעלמא אפילו הכי ס"ל דלשקול צ"ח מויבורית: **מכרן לא' או לג' בני אדם**. ציוס א' מי שהיה עליו נוקין וכתוצא אשה וב"ח והיו לו עידית וציטות וזיבורית: **ונון נכנסו תחת הבעלים**. נכנסו הלקוחות כדין המוכר ומי שלקח עידית יפרע לניזק ולוקח ציטות ישלם את החוב ולוקח זיבורית את הכתובה: **מן האחרון**. דאפי' שקלו קמאי עידית וציטות מני מדתן להו הלקוחות לנזקין וב"ח אלל זיבורית דלמר הנחתי לך מקום לגבות הימנו ותנן במסכת גיטין (דף מ"ח:א) אין נפרעים מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין ואפי' הן זיבורית וכזן הני מרי קמאי אשתירי זיבורית בני חורין ואע"פ דהדר איזדענג בתר בתרא אזלינן: אין לו כדי סיפוק שלשמן שאין אותו קרקע שה כל כך: **גובה**. המותר משלפניו: **אנימא צנת אחס**. בשטר אחד: **השתא לג' דאיכא למימר חד מינייהו קדים**. שה לצוקר והללו שנים צערב ומצי למיטען הנחתי לך מקום: **אמרם נכנסו תחת הבעלים**. הואיל**

ואין ניכר בשטר המכר מי לקח ראשון: **אלא צוה אחר זה**. ג' ימים: **לימא**. האי לוקח אחד: **הנחתי לך מקום נכנסו**. כי היכי דניזלו כולוהו בתר זיבורית: **שלקח עידים באחרונה**. דניחא ליה למיתב להו כדניייהו ולא ליזלו בתר עידית: **ליגזו מעידים**. כלומר מעידית שנשארה צת חורין צ' הלקוחות והטל שיעבודן עליה: **ואי לא מהדרנא לשטרא דזיבורים למריה**. כי היכי דמהדרו למיגבא מינייה דאין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין: **אי הכי**. דמשום האי טעמא הוא: כגון

ואין ניכר בשטר המכר מי לקח ראשון: **אלא צוה אחר זה**. ג' ימים: **לימא**. האי לוקח אחד: **הנחתי לך מקום נכנסו**. כי היכי דניזלו כולוהו בתר זיבורית: **שלקח עידים באחרונה**. דניחא ליה למיתב להו כדניייהו ולא ליזלו בתר עידית: **ליגזו מעידים**. כלומר מעידית שנשארה צת חורין צ' הלקוחות והטל שיעבודן עליה: **ואי לא מהדרנא לשטרא דזיבורים למריה**. כי היכי דמהדרו למיגבא מינייה דאין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין: **אי הכי**. דמשום האי טעמא הוא: כגון

אי שתקת בו' ואי לא מהדרנא שטרא דזיבורית למריה. אע"ג דכללו הכי אשה גביא מויבורית מ"מ לא מציא למימר ליה לבי מהדר כיון שאין מפיקע כחה אלל צ"ח לא מצי למימר דלישקול בזיבורית מטעם דאי שתקת דכיון דמפקיע כמו מצי א"ל לבי מהדר דהא השתא נמי מויבורית אתה רואה ליתן לי לכך לא פריך כסמוך אלא ממוקין ולא מצ"ח כדפירש הקונטרס [ועי' תוספות צמות לו: ד"ה דלמך: צדימתי

ח.

ה"ג **אידי ואדי בשלא היתה לו עידית ומכרה הא דשויא ביטות** ידידה בעידית דעלמא **הא דלא שויא בו'**. והא דקאמר **אידי ואדי כגון שלא היטה לו עידית ומכרה** ואלא בעי למימר דמרייהו מיירי שלא היה לו כלל דא"כ ההוא דמיירי דשויא ציטות דידיה כעידית דעלמא אמאי קרי לה ציטות אלא ה"ק **אידי ואדי שלא היטה לו עידית ומכרה כלומר לא איירי כשהיטה לו עידית ומכרה אלא כחדא מיירי שלא היטה לו מעולם וחדא מיירי כשהיטה לו ועדיין יש לו ואין לריך לזקומי כשמכר שום שדה וסברי דמרייהו בשל עולם הן שמין:**

ואי בעית אימא אידו ואדי כשהיתה ביטות שרו בביטות דעלמא. ולא גרס כעידית דעלמא דכיון דקאי אשלא היטה לו עידית אמאי קרי ליה ציטות כיון דהוו עידית דידיה דעלמא ועוד דא"כ היכי מתוקמא ההיא דקתני נוקין וב"ח צביטות צין למ"ד בשלו הן שמין צין למ"ד בשל עולם הן שמין:

בז' לית ליה תקנתא דעולא. דוקא היכא דלית ליה עידית דהוי האי ציטות עידית לדידיה מדנקט ציטות וזבורית משמע דאי לית ליה עידית גבי צ"ח מציטות וקסבר כיון דלית ליה אלא ציטות וזיבורית [א] דשיך כאלן טעמא דלמר בהניזקין (גיטין מט:א) מפני מה צ"ח אין דינו בעידית כדי שלא יראה שדה נאה ודירה נאה לתצירו וילומר: **אקפוין ואלונו כדי שאנגא אותה צמזי: מזה דרכו שר אדם להוציא פחות שבכלים**. אע"ג דשליט צ"ד היה מוציא לא היה מוציא אלא מה שהלוי נותן לו:

להוציא פחות שבכלים. וא"ת אפי' פחות שצכלים

מיטב הוא דאמר לעיל כל מילי מיטב הוא וי"ל כשמוציא כלים דרכו להוציא הגרוע וכשמוציא קרקע נמי דרכו להוציא זיבורית ונראה דהלכה דבשלו הן שמין דהכי לית ליה לרי"ג בכתובות (דף קי:א):

בז'ין נכנסו תחת הבעים. וא"ת [ב] והא נוקין מלוה על פה נייהו ומלוה על פה לא גבי ממשעבדי וי"ל דכשעמד צדין כמלוה בשטר דמיא כדלמר בהגזל "בתרא (לקמן קיב) וצכמה דוכתני"י אי נמי מלוה הכתובה צמורה ככתובה בשטר דמיא וחיוב:

אין צו גובה משלפניו. אומר ריב"א שאם צאו כולם צנת אחת כל

הקודם בשטר גובה מן האחרון תחילה ואם נוקין קדמו גובה מן האחרון אפי' היא זיבורית ואם צא צ"ח אחריו יגבה נמי מן האחרון אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העידית והאשה משלפני פניו ואפי' הן עידי עידית:

דאיכא למימר דהר מינייהו קדים. דאין כותצין שעות אלא צירושלים:

מכרן לאחד בבת אחת מיבעיא. השתא לא אסיק אדעמיה טעמא דאי שתקת דאפילו כתוב הכל בשטר אחד יכול לכבש השטר ולהחזיר הזיבורית לצעלים כאלו לא קנה מעולם: **אמר רב ששת כגון שלקח עידית באחרונה וכן אי הכי ליתו כולוהו וליגבו מעידית משום דאמר להו אי שתקיתו ושקליתו כדנייכו שקליתו ואי לא מהדרנא שטרא דזיבורית למריה ושקליתו כולכו מויבורית אי הכי בנזקין**

בבא קמא

עין משפט ונר מצוה

סג א
מ"י פ"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין ד' טו"ש"ע חור"מ ס"י קב
סעף ד:
סד ב
טו"ש"ע ח"מ ס"י קב
סעף ד' ועיין שם צ"י:
סה ג
מ"י פ"ט מהל' מלוה ולוה הלכה א סמג עשין ד':
סז ד
מ"י פ"ט מהלכות מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס"י קט
סעף ג:
סח ה
מ"י שם הלכה ה טור ש"ע שם סע"ד:
סח ו
מ"י שם הלכה ו טור ש"ע שם סע"ה:
ה:

רבינו חננאל

ואי אמרת בשלון הן שמין תיעשה ביטות ידידה עידית, דהא לית ליה טובא ממנה, וידחה בעל חוב בזיבורית. ופרקי', כגון דהוה ליה עידית ומכרה, ותנן אין נפרעין מנכסים משועבדין במקום שיש בני חורין וכו'. ואמרי' הכי נמי מיסתברא דתניא אחריותו ביטות וזיבורית, נזקין בביטות ובעל חוב וכתוצא אשה בזיבורית. קשיין אהדרי כו', ופשוטה היא. רבינא אמר בדעולא קמפלגי דאמ' דבר תורה בעל חוב בזיבורית שנאמר בחזק תעמוד וכו', מה דרכו שללוה להוציא פחות שבכלים, ומה טעם אמור בעל חוב בביטות, שלא לנעול דלת בפני לוח. האי תנא דקתני בעל חוב בביטות אית ליה דעולא. והאי דקתני בעל חוב בזיבורית לית ליה דעולא. ת"ר מבין לאח(ר)דן או לשלשה תחת הבעלים. מגבין לנוקין מן העידית ולבעל חוב בביטות ולכתובת אשה בזיבורית. ואקשי' אמאי, נימא הנחתי לך מקום לגבות ממנו. ופרקי' כגון שלקח עידית באחרונה. והיינו טעמ', דלא כבו כולוהו מן העידית משום דאמ' להו אי שתקיתו ושקליתו כדנייכו, שפיר. ואי לא, מהדרנא זיבורית למריה ואמנא לכו הנחתי לכם מקום לגבות ממנו ושקליתו כולוהו מן הזיבורית. ואקשי' אידיכי